

[Lone Dybkjær]

Jes Lunde sagde, at samfundet vel må være rigt nok til arbejdsløshed. Den filosofi kan jeg for så vidt godt acceptere, men det er bare ikke sådan, man oplever det, hvis man bliver arbejdsløs. Man bliver i meget høj grad sat udenfor, fordi hele éns sociale identifikation er en arbejdsidentifikation, fordi alle de normale sociale enheder mere eller mindre er brudt sammen. Familien er det klassiske eksempel, men i øvrigt eksisterer de bofællesskaber, man tidligere har oplevet, generelt betragtet slet ikke mere på samme facon. Det betyder, at hvis ikke man har et arbejde, har man ikke noget at identificere sig med socialt, og det er derfor, arbejde er så vigtigt for alle. Næsten uanset hvor dårligt arbejdet er, er det bedre end slet ikke at have noget; ellers er man fuldstændig sat udenfor.

Spørgsmålet er så, om man af den grund skal udvide arbejdsbegrebet på den måde, Socialdemokraterne gør det. Det er jeg lidt nervøs ved, lad mig sige det på den facon. Jeg er bekymret ved at definere et tredje arbejdsmarked på den måde, det er sket i den socialdemokratiske model, ud fra den filosofiske betragtning, at det er farligt, hvis alt gøres til arbejde. Alt frivilligt arbejde skal nu gøres mere eller mindre arbejdsbetinget. Jeg tror, det er en forkert tendens. Derfor er jeg lidt mere optaget af at fordele under en eller anden form det p.t. værende arbejde på en anden facon, og det kan vi efter min opfattelse ikke gøre ved at nedsætte arbejdstiden.

Hvordan er arbejdsløsheden så fordelt i øjeblikket? Den er fordelt på en sådan måde, at der er 725.000 eller noget i den retning, der rammes af arbejdsløshed hvert år. Om gennemsnittet er 300.000 eller 200.000, ændrer ikke ved, at det er 725.000, der rammes. Det vil sige, at en tredjedel af arbejdsstyrken rammes i kortere eller længere tid, og det er den kortere eller længere tid, der definerer, om vi har et gennemsnit på 200.000 eller 300.000.

Det, der står tilbage, som vi ikke ved – og det er det, jeg håber arbejdsministeren efterhånden får skaffet noget statistisk materiale over – er, om det er de samme, arbejdsløsheden rammer. Det er klart, at vi ved det, når der er tale om langtidsledige. Dér er vi klar over, at det er de samme, der bliver ramt. Men når der er tale om de 725.000, er det så den svageste tredjedel på arbejdsmarkedet, der rammes, eller hvem er

det? Er det sådan, at vi stort set alle i en periode af vores liv rammes af arbejdsløshed, eller er det sådan, at kun halvdelen rammes?

Det er et materiale, vi mig bekendt ikke har i dag, og som jeg mener det ville være utrolig nyttigt at få frem. Uden et sådant materiale kan vi i virkeligheden ikke diskutere, hvad vi skal gøre ved arbejdsløsheden, for uden det ved vi ikke, om det f.eks. er den svage tredjedel i alle grupper, der hele tiden rammes, når der er tale om ledighed, eller det er lidt mere tilfældigt fordelt. Det, at arbejdsløsheden er meget ulige fordelt, er for mig noget af det helt afgørende, når vi skal videre med de mere permanente ordninger. Det er en tredjedel, der rammes, formentlig den samme tredjedel hen over livet.

Det tredje er usikkerheden og utrygheden. Nu er tryghed jo ikke mere, hvad det har været. Jeg tror ikke, man kan beholde den samme arbejdsplads hele livet, men bedstemødre er jo heller ikke, hvad de har været, og sådan er der så meget, der ikke er, hvad det har været.

Det, der er problemet her, er usikkerheden om, om man kommer tilbage til arbejdsmarkedet, for jeg tror, man ville kunne nyde en arbejdsløshedsperiode, hvis man oplevede, det var en periode, hvor man kunne beskæftige sig med lidt andre ting og havde sikkerhed for, at man kunne komme tilbage. Så det er usikkerheden og utrygheden, der skaber problemet.

Så har vi tidligere, nogle af os i hvert fald, sagt, at nedsat arbejdstid var modellen. Det tror jeg ikke længere på. Jeg tror derimod, det er nødvendigt, at vi har kortere eller længere perioder uden for arbejdsmarkedet. Men hvis det skulle være tilfældet – og det er jo den filosofi, vi anvender i disse pakkeløsninger – kan vi også helt nøgternt sige, at hvis vi anvender arbejdsløshedsdagpengene til orlovsordninger og alt muligt andet, giver det alt andet lige øgede omkostninger for samfundet, og hvis det er noget, arbejdsgiverne skal betale, er det alt andet lige øgede omkostninger for lønmodtagerne.

Derfor mener jeg, det er helt nødvendigt, at vi begynder at diskutere, hvordan disse ordninger kan komme ind i overenskomstsystemet; ellers bliver det bare til øgede offentlige udgifter. I øjeblikket accepterer vi, at der passivt udbetales arbejdsløshedsdagpenge på 30 mia. kr. Godt nok, men det er bedre at løse